

Lagrådsremiss

Ersättning vid smittsamma djursjukdomar

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 1 februari 2007

Eskil Erlandsson

Anders Perklev
(Jordbruksdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås ändringar i epizootilagens (1999:657) ersättningsbestämmelser. Ändringarna syftar till att anpassa det svenska ersättningsystemet så att Sverige även fortsättningsvis kan få stöd från Europeiska gemenskapen vid ett eventuellt utbrott av en smittsam djursjukdom.

Det föreslås att kravet på att ansökan om ersättning skall göras inom sex månader tas bort. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om krav på ansökan. Det föreslås vidare att möjligheten att lämna ersättning enligt schablon skall utvidgas till att avse ersättning för samtliga ersättningsberättigade kostnader och förluster. Dessutom föreslås att begreppet skyddsympning ersätts med begreppet vaccination och att det tydligt skall framgå att epizootilagens ersättningsbestämmelser skall tillämpas för sådana åtgärder som vidtas med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av epizootilagen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	3
2	Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657).....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	7
4	Nationell rätt.....	7
5	EG-lagstiftning om stöd från gemenskapen	9
6	Ansökan om ersättning	11
7	Schabloner	13
8	Övriga frågor	15
9	Konsekvenser	17
10	Författningskommentar	18
Bilaga 1	Kommissionens förordning (EG) nr 349/2005 av den 28 februari 2005 om villkor för gemenskapsbidrag för nödåtgärder och bekämpning av vissa djursjukdomar som avses i rådets beslut 90/424/EEG.....	19
Bilaga 2	Författningsförslag i PM om ändringar av bestämmelserna om ersättning vid smittsamma djursjukdomar.....	33
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser.....	36

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657).

2 Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)

Härigenom föreskrivs att 8 och 15–19 §§ epizootilagen (1999:657) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

För att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. slakt eller annan avlivning av djur som är eller misstänks vara smittade eller kan sprida smitta,
2. slakt eller annan avlivning av andra djur,
3. oskadliggörande av döda djur, produkter av djur, andra varor, avfall och annat material som kan sprida smitta,
4. smittrening,
5. skyddsypning eller annan förebyggande behandling av djur,
5. *vaccination* eller annan förebyggande behandling av djur,
6. undersökning av djur och produkter av djur i kontrollsyfte,
7. djurhållning,
8. begränsningar eller andra villkor vad gäller förflyttning av fordon,
9. begränsningar eller andra villkor vad gäller transport eller annan hantering av levande och döda djur, produkter av djur, andra varor, avfall och annat material,
10. registrering eller journalföring av djurtransporter, levande och döda djur, produkter av djur och andra varor, avfall och annat material,
11. dokumentation i fråga om besök på en anläggning där djur hålls,
12. oskadliggörande av skadedjur som sprider smitta,
13. metoder för provtagning och analys,
14. skyldighet att till Jordbruksverket lämna uppgifter som kan ha betydelse för arbetet med att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar,
15. annan åtgärd som skall genomföras till följd av beslut av Europeiska kommissionen eller som annars är nödvändig.

15 §²

Staten skall ersätta den som på grund av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen drabbas av

Staten skall ersätta den som på grund av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen *eller på grund av beslut som har meddelats med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen* drabbas av

¹ Senaste lydelse 2006:810.

² Senaste lydelse 2003:101.

1. förlust på grund av att husdjur eller andra än vilt levande djur avlivas eller dör till följd av *skyddsympning* eller annan behandling,

2. kostnader på grund av saneringsåtgärder,

3. produktionsbortfall,

4. annan inkomstförlust än som avses i 3.

Ersättning för produktionsbortfall lämnas med femtio procent av den kostnad eller förlust som bortfallet medför. I övrigt lämnas full ersättning.

Full ersättning för produktionsbortfall lämnas vid utbrott eller vid misstanke om utbrott av sådana särskilt allvarliga epizootiska sjukdomar som anges i föreskrifter meddelade av regeringen.

1. förlust på grund av att husdjur eller andra än vilt levande djur avlivas eller dör till följd av *biverkning av vaccination* eller av annan behandling,

16 §

Ersättning enligt denna lag kan jämkas om den ersättningsberättigade uppsåtligen eller genom vårdslöshet själv har medverkat till kostnaden eller förlusten. Detsamma gäller om den ersättningsberättigade vägrar att rätta sig efter en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Ersättning enligt denna lag kan jämkas om den ersättningsberättigade uppsåtligen eller genom vårdslöshet själv har medverkat till kostnaden eller förlusten. Detsamma gäller om den ersättningsberättigade vägrar att rätta sig efter en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av lagen *eller ett beslut som har meddelats med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.*

17 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att

1. ersättning inte lämnas för kontrollåtgärder eller förebyggande åtgärder som vidtas enligt lagen eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter,

1. ersättning inte lämnas för kontrollåtgärder eller förebyggande åtgärder som vidtas enligt lagen eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter *eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen,*

2. till grund för ersättning för sådan förlust eller kostnad som anges i 15 § första stycket 1 eller 2 skall läggas ett visst högsta värde på djur eller annan egendom som skall ersättas,

3. ersättning *för kostnad eller förlust med anledning av saneringsåtgärder eller produktionsbortfall* får lämnas enligt viss angiven schablon.

3. ersättning får lämnas enligt viss angiven schablon.

18 §

Den som har deltagit i förebyggande åtgärder eller bekämpning

Den som har deltagit i förebyggande åtgärder eller bekämpning

enligt denna lag har rätt till ersättning av staten för arbete och tidsspillan samt för resa och uppehålle.

Den som har ställt lokal eller utrustning till förfogande för de ändamål som anges i första stycket har rätt till ersättning av staten för sina kostnader och för förlorad avkastning eller nytta.

enligt denna lag *eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen* har rätt till ersättning av staten för arbete och tidsspillan samt för resa och uppehålle.

19 §

Ansökan om ersättning skall göras hos Jordbruksverket inom sex månader från den dag då anspråket uppkom. Görs inte ansökan inom den angivna tiden är rätten till ersättning förlorad, om det inte finns särskilda skäl.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om krav på ansökan om ersättning och om tidsfrister för en sådan ansökan.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

3 Ärendet och dess beredning

Inom Europeiska gemenskapen (EG) finns bestämmelser om att medlemsstaterna har rätt till ekonomiskt stöd för åtgärder i samband med bekämpning av vissa smittsamma djursjukdomar. År 2005 antog kommissionen vissa villkor för sådant stöd från gemenskapen, kommissionens förordning (EG) nr 349/2005 av den 28 februari 2005 om villkor för gemenskapsbidrag för nödåtgärder och bekämpning av vissa djursjukdomar som avses i rådets beslut 90/424/EEG, EUT L 55, 1.3.2005, s. 12 (Celex 32005R0349), *bilaga 1*. För att Sverige skall uppfylla villkoren måste vissa svenska bestämmelser om rutiner vid ersättning vid epizootiska sjukdomar ändras. Regeringen gav därför i en skrivelse den 2 mars 2006 Statens jordbruksverk i uppdrag att lämna förslag till de ändringar i epizootilagen (1999:657) och annan berörd lagstiftning som behövs för att Sverige skall kunna få ersättning från gemenskapen vid ett eventuellt utbrott av smittsam djursjukdom. Jordbruksverket har den 22 augusti 2006 inkommit med en redovisning av uppdraget (dnr Jo2006/2098).

Epizootilagen kompletterar ett flertal EG-förordningar. I huvudsak har lagen anpassats till EG-förordningarna genom lagen (2006:810) om ändring i epizootilagen (1999:657), (prop. 2005/06:128, bet. 2005/06: MJU23, rskr. 2005/06:357). Vissa ytterligare anpassningar till EG-förordningarna bör dock göras vad avser epizootilagens ersättningsbestämmelser.

Inom Jordbruksdepartementet har på grundval av Jordbruksverkets redovisning utarbetats en departementspromemoria (dnr 2006/2637) med förslag på ändringar i epizootilagen och epizootiförordningen. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr 2006/2637). I denna lagrådsremiss behandlas promemorians lagförslag.

4 Nationell rätt

Epizootilagen (1999:657) innehåller bestämmelser om förebyggande åtgärder och bekämpning av epizootiska sjukdomar. Med epizootisk sjukdom förstås allmänfarliga djursjukdomar som kan spridas genom smitta bland djur eller från djur till människa. Allmänfarliga djursjukdomar är sådana sjukdomar som kan utgöra ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller medföra stora ekonomiska förluster för samhället. Sjukdomarna finns normalt inte i landet och samhällets åtgärder med anledning av ett sjukdomsutbrott syftar till att befria landet från sjukdomarna. De sjukdomar som omfattas av lagen anges i verkställighetsföreskrifter som meddelas av Jordbruksverket. För närvarande anges 32 sådana sjukdomar i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:102) om epizootiska sjukdomar. Sjukdomarna som omfattas av lagen är dels sådana sjukdomar för vilka EG har tvingande bekämpningslagstiftning, såsom mul- och klövsjuka, svinpest och aviär influensa, dels vissa ytterligare sjukdomar som Sverige har valt att

bekämpa, t.ex. paratuberkulos hos nötkreatur och Aujeszzkys sjukdom hos svin.

I lagen finns bl.a. bestämmelser om enskilds ansvar och anmälningsplikt. Den som har anledning att misstänka att en epizootisk sjukdom har drabbat djur i hans vård skall, enligt 2 §, omedelbart anmäla detta till en veterinär. I 3 § stadgas bl.a. att veterinären är skyldig att omedelbart göra en undersökning och i övrigt göra vad som är nödvändigt för att förhindra att smitta sprids. I lagen finns även bestämmelser om anmälningskyldighet för veterinärer eller annan som i sitt yrke kommer i kontakt med djur eller produkter av djur och som har anledning att misstänka att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat.

Lagen innehåller vidare bestämmelser om vilka åtgärder som skall vidtas vid misstanke om smitta och vid bekräftad smitta. Det handlar bl.a. om att förbjuda besök och transporter till och från det område där sjukdomsfallet inträffat och om andra begränsningar i hanteringen av djur och varor. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får även meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om slakt eller annan avlivning av djur, oskadliggörande av döda djur eller material som kan sprida smitta, smittrening, skyddsympning och undersökning av djur i kontrollsyfte.

Det finns också bestämmelser i epizootilagen om ersättning till enskild för förlust och kostnader som uppkommer med anledning av föreskrifter och beslut enligt lagen. I lagen finns även bestämmelser om offentlig kontroll samt straffbestämmelser.

Enligt epizootiförordningen (1999:659) är det Jordbruksverket som leder och samordnar de förebyggande åtgärderna och bekämpningen enligt epizootilagen. Jordbruksverket får meddela föreskrifter som anges i epizootilagen och anställa veterinärer som skall medverka vid bekämpning av sjukdomarna. Det är också Jordbruksverket som beslutar om ersättning enligt epizootilagen.

Epizootilagens ersättningsbestämmelser

I 15 § epizootilagen stadgas att staten skall ersätta den som på grund av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen drabbas av förlust på grund av att husdjur eller andra än vilt levande djur avlivs eller dör till följd av skyddsympning eller annan behandling, kostnader på grund av saneringsåtgärder, produktionsbortfall och annan inkomstförlust. Ersättning för produktionsbortfall lämnas med 50 procent medan ersättningen för andra förluster och kostnader lämnas med 100 procent. Regeringen har dock möjlighet att föreskriva om full ersättning för produktionsbortfall för vissa särskilt allvarliga sjukdomar. Enligt epizootiförordningen utgår full ersättning för produktionsbortfall vid utbrott eller vid misstanke om utbrott av sjukdomarna afrikansk svinpest, klassisk svinpest, mul- och klövsjuka, vesikulär svinsjuka (SVD) samt sjukdomar i gruppen transmissibel spongiform encefalopati (TSE). Ersättningen kan jämkas om den ersättningsberättigade uppsåtligen eller genom vårdslöshet själv har medverkat till kostnaden eller förlusten. Detsamma gäller om den ersättningsberättigade vägrar att rätta sig efter en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av lagen. Enligt 19 § epizootilagen skall ansökan om ersättning göras hos Jordbruks-

verket inom sex månader från den dag då anspråket uppkom. Görs inte ansökan inom den angivna tiden har rätten till ersättning gått förlorad, om det inte finns särskilda skäl. I 17 § bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva att ersättning inte lämnas för kontrollåtgärder eller förebyggande åtgärder, att till grund för ersättning skall läggas ett visst högsta värde på djur eller annan egendom som skall ersättas och att ersättning för kostnad eller förlust med anledning av saneringsåtgärder eller produktionsbortfall får lämnas enligt viss angiven schablon.

5 EG-lagstiftning om stöd från gemenskapen

Grunderna för gemenskapens finansiella stöd till medlemsstaterna för bekämpning av vissa djursjukdomar fastställs i rådets beslut 90/424/EEG av den 26 juni 1990 om utgifter inom veterinärområdet, EGT L 224, 18.8.1990, s.19 (Celex 31990D0424). Mer detaljerade bestämmelser om stöd till medlemsstaterna för bekämpning av smittsamma djursjukdomar finns i kommissionens förordning (EG) nr 349/2005 av den 28 februari 2005 om villkor för gemenskapsbidrag för nödåtgärder och bekämpning av vissa djursjukdomar som avses i rådets beslut 90/424/EEG.

I rådets beslut 90/424/EEG anges att medlemsstaterna kan erhålla stöd för bekämpning av mul- och klövsjuka samt vissa andra uppräknade sjukdomar. Bland de sjukdomar som räknas upp finns boskapspest, bluetongue och aviär influensa. För att en medlemsstat skall få finansiellt stöd av gemenskapen för bekämpning av sjukdomen krävs enligt artikel 3.2 i beslutet att medlemsstaten vidtar vissa åtgärder, såsom att isolera platsen där misstanke om sjukdomen uppstår samt omedelbart efter bekräftelse av sjukdomen avliva och destruera djur som är angripna eller smittade, destruera annat smittat material, sanera, upprätta skyddszoner, vidta andra lämpliga åtgärder för att förhindra risken för smittspridning samt snabbt utge skälig kompensation till djurägarna. Vad gäller mul- och klövsjuka och aviär influensa skall medlemsstaterna vidta de bekämpningsåtgärder som anges i rådets direktiv 2003/85/EG av den 29 september 2003 om gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka, om upphävande av direktiv 85/511/EEG och besluten 89/531/EEG och 91/665/EEG samt om ändring av direktiv 92/46/EEG, EUT L 306, 22.11.2003, s. 1 (Celex 32003L0085) respektive rådets direktiv 2005/94/EG av den 20 december 2005 om gemenskapsåtgärder för bekämpning av aviär influensa och om upphävande av direktiv 92/40/EEG, EUT L 10, 14.1.2006, s. 16 (Celex 32005L0094).

Medlemsstaterna kan få finansiellt stöd från gemenskapen för utbetalning av snabb och skälig kompensation till djurägare som tvingats till obligatorisk avlivning av djur eller obligatorisk destruktion av ägg. Med snabb och skälig kompensation avses utbetalning inom 90 dagar efter avlivningen av djuren med ett belopp som motsvarar marknadspriset. Ersättning kan även lämnas för bl.a. driftskostnader i samband med obligatorisk avlivning av djur samt för rengöring och desinficering av lokaler eller utrustning.

Stödbelopp

För att gemenskapen skall lämna finansiellt stöd måste det totala beloppet för åtgärden uppgå till minst 10 000 euro. Ersättning lämnas med 50 procent av medlemsstaternas kostnader för att kompensera ägarna för avlivning, destruktion av djur och djurprodukter, för rengöring, insektsbekämpning och desinficering av anläggningar och redskap samt för destruktion av smittat foder och smittade redskap. Ersättning kan även lämnas med 100 procent av kostnaden för vaccin och med 50 procent av kostnaderna för vaccinationen i de fall det har beslutats om vaccination.

Vad gäller bekämpning av mul- och klövsjuka lämnas ersättning med 60 procent av medlemsstatens kostnader för kompensation till ägarna för avlivning och destruktion av djur, destruktion av mjölk, rengöring och desinficering av anläggningar, destruktion av smittat foder och smittade redskap som inte kan saneras samt förluster som bönderna åsamkas till följd av de restriktioner som införs på handeln med avelsdjur och djur för uppfödning till följd av nödvaccination. Ersättning med 60 procent lämnas även för transport av avlivade djur till destruktionsanläggningar och varje annan åtgärd som är nödvändig för att bekämpa sjukdomsutbrottet.

Vid beräkningen av stödet till medlemsstaten använder sig gemenskapen av ett enhetspris per djur eller produkt. Enhetspriset räknas ut genom att den totala ersättningen som har utgått till djurägarna för berörda djur eller produkter divideras med antalet berörda djur eller produkter. Kommissionen har fastställt maximivärden som enhetspriset inte får överstiga. Det får t.ex. inte överstiga 900 euro per avlivat nötkreatur, 125 euro per avlivat svin, 2,20 euro per avlivad värphöna eller 0,04 euro per destruerat konsumtionsägg. Maximivärdena kan dock under vissa förutsättningar vara högre.

Rapporteringskrav och ansökan

För att en medlemsstat skall erhålla stöd från gemenskapen måste medlemsstaten även lämna vissa uppgifter. Senast 30 dagar efter bekräftelsen av det första utbrottet skall kommissionen underrättas om vilka djur- eller produktkategorier som berörs samt vilka marknadspriser som gäller för de olika kategorierna. Senast 2 månader efter bekräftelsen och därefter varannan månad skall medlemsstaten elektroniskt redovisa antal avlivade djur per kategori, antal ägg som destruerats och totalt kompensationsbelopp som har beviljats per kategori. Senast 3 månader efter första bekräftelsen och därefter varannan månad skall medlemsstaten redovisa de belopp som har utbetalats för bl.a. avlivning av djur, transport och destruktion av slaktkroppar. För att erhålla finansiellt stöd från gemenskapen måste medlemsstaten vidare göra en officiell ansökan om stöd hos gemenskapen.

Reducering av stöd

I de fall kompensation till djurägaren för djurvärde och ägg sker efter tidsfristen på 90 dagar från avlivningen av djuren eller destruktionen av äggen minskas de stödberättigade kostnaderna enligt följande.

Dag för utbetalning räknat från avlivningen av djuren eller destruktionen av äggen	Minskning av stöd
Dag 91-105	25 procent
Dag 106-120	50 procent
Dag 121-135	75 procent
Dag 135 och framåt	100 procent

Kommissionen kan tillämpa andra beräkningsgrunder för en minskning av stödet om medlemsstaterna kan påvisa objektiva och välgrundade skäl för detta.

Även i de fall en medlemsstat inte levererar uppgifter och dokument i rätt tid reduceras ersättningen.

Utbetalning och revision

Medlemsstaterna måste kunna verifiera kostnaderna om kommissionen så begär. I bilaga V till förordningen finns långtgående krav på att medlemsstaten skall kunna visa att utbetalningar har gjorts samt kunna tillhandahålla avlivningsbeslut, handlingar som visar djurets vikt på slakteri och djurägarens bokföringsmaterial i original.

Medlemsstaterna skall vidare i enlighet med nationella bestämmelser vidta åtgärder för att

- säkra att de sjukdomsbekämpande åtgärder som finansieras verkligen genomförs, och att detta sker enligt gällande regler,
- förhindra och ingripa mot oegentligheter,
- återkräva de belopp som förlorats till följd av oegentligheter eller försumlighet,
- sörja för att de djurägare som tvingas till obligatorisk avlivning av djur eller destruktion av ägg får snabb och skälig kompensation, och
- på förhand fastställa villkoren för användning och offentliga inköp av stödberättigande tjänster och utrustning som krävs för att hantera en kris, bl.a. för avlivning av djur, destruktion av slaktkroppar, ägg och produkter, samt rengöring och desinficering, i syfte att uppnå en sund finansiell förvaltning av medlemsstaternas egna kostnader.

6 Ansökan om ersättning

Regeringens förslag: Kravet på att ansökan om ersättning skall göras inom sex månader tas bort.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om att ersättning skall lämnas efter ansökan och om tidsfrister för en sådan ansökan.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som särskilt har yttrat sig i frågan är positiva till att kravet på att framställa ersättningsanspråk inom sex månader tas bort och att det därmed öppnas upp för att ersättning kan lämnas utan föregående ansökan. *Lantbrukarnas Riksförbund* (LRF), till vars yttrande flera remissinstanser har anslutit sig, anser att marknadsmässig ersättning utan föregående ansökan bör utbetalas inom 60 dagar för avlivade djur och destruerade ägg. För övriga anspråk menar LRF att det är rimligt att behålla kravet på ansökan. LRF och *Svenska Ägg* menar att det är viktigt att Jordbruksverkets fastställande av tidsfrister anpassas till varje specifikt fall. *Livsmedelsverket* understryker vikten av att det tydligt framgår av Jordbruksverkets kommande föreskrifter när den enskilde är skyldig att ansöka om ersättning, respektive när det är Jordbruksverket som, utan föregående ansökan, beslutar om ersättning. *Kammarrätten i Jönköping* efterlyser en analys av om frågan ligger inom ramen för 8:13 regeringsformen.

Skälen för regeringens förslag: För att en medlemsstat skall ha rätt till finansiellt stöd från gemenskapen vid fall av epizootisk sjukdom krävs att djurägarna får snabb och skälig ersättning från staten. Som framgår av avsnitt 5 innebär snabb och skälig ersättning att medlemsstaten måste betala ut marknadsmässig ersättning för avlivade djur inom 90 dagar från det att djuren avlivades. Enligt epizootilagen skall staten lämna full ersättning till den som på grund av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen drabbas av förlust på grund av att djur avlivas. För att få ersättning måste dock den skadelidande ansöka om det. Ansökan skall göras hos Jordbruksverket senast sex månader från det att rätten till ersättning uppstod. Om ansökan inte har inkommit inom denna tid har rätten till ersättning förfallit om det inte finns särskilda skäl. Det finns inga bestämmelser om när Jordbruksverket skall betala ut ersättningen. Enligt Jordbruksverket sker dock utbetalningen så snart som möjligt. Verket har som mål att beslut om ersättning för djurens värde skall fattas inom 14 dagar från det att ansökan inkom till verket och att utbetalningen skall göras inom 28 dagar från det att ansökan inkom.

Eftersom djurägaren inte behöver ansöka om ersättning förrän efter sex månader är det med dagens bestämmelser omöjligt för Sverige att uppfylla EG:s bestämmelser om snabb och skälig ersättning. De svenska bestämmelserna om ersättning enligt epizootilagen måste därför ändras. Några tungt vägande skäl för att i lag mer detaljerat reglera förutsättningarna för erhållande av ersättning finns inte idag. Bestämmelsen i epizootilagen om att ansökan om ersättning skall göras hos Jordbruksverket inom sex månader från det att anspråket uppkom bör därför upphävas.

Merparten av de övriga medlemsstaterna har inte ersättningssystem med krav på att de drabbade djurägarna skall ansöka om ersättning för att erhålla kompensation. Myndigheterna i dessa länder betalar istället ut ersättningen på eget initiativ. Kravet på att djurägaren skall ansöka om ersättning innebär ett extra och tidskrävande moment i hanteringen av ersättningsärendena. De länder som inte har krav på ansökan har således enklare att leva upp till kraven i EG-förordningen på snabb och skälig ersättning. Regeringen delar den bedömning som gjorts i promemorian, och som även stöds av remissinstanserna, om att det bör finnas en

möjlighet att lämna ersättning enligt epizootilagen utan föregående ansökning, om så bedöms lämpligt när hänsyn tagits även till andra aspekter än tiden för hanteringen av ersättningsärendena. Vid denna bedömning bör särskilt beaktas hur ett sådant system skall hanteras förvaltningsrättsligt och hur ersättningens storlek skall bestämmas.

För närvarande finns det i Sverige inte något system för utbetalning av här aktuella ersättningar utan föregående ansökan. För att Sverige skall kunna erhålla stöd från gemenskapen är det därför nu nödvändigt att föreskriva om en kortare ansökningstid än de sex månader som idag anges i epizootilagen för, i vart fall, ersättningar avseende avlivade djur och destruerade ägg. Jordbruksverket har i sin redovisning funnit att ansökningstiden bör vara 60 dagar för ersättning för djurvärde och destruerade ägg, åtminstone för de sjukdomar som tas upp i rådets beslut 90/424/EEG. Jordbruksverket anser inte att ansökningstiderna för övriga anspråk bör ändras eftersom det kan vara svårt för djurägaren att överblicka sina kostnader inom en så kort tidsram. *LRF* anser att för enkelhetens skull bör samma ersättningsprincip gälla för samtliga sjukdomar som omfattas av epizootilagen. Det bör således inte göras skillnad på de sjukdomar som finns upptagna i rådets beslut 90/424/EEG och övriga sjukdomar som omfattas av lagen. Regeringen finner att vid utformningen av föreskrifter rörande krav på ansökningar måste ett viktigt ingångsvärde vara att bestämmelserna skall vara såväl tydliga som enkla att tillämpa.

Det bedöms som mest lämpligt att den myndighet som beslutar och utbetalar ersättningen, d.v.s. Jordbruksverket, även föreskriver om krav på ansökan och om de tidsfrister som bör gälla för ansökningar om ersättning. Lagtekniskt föreslås detta lösas genom att det i epizootilagen, enligt 8:7 punkterna 1 och 3 regeringsformen, förs in ett bemyndigande för regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter om krav på ansökan och om ansökningsfrister.

7 Schabloner

<p>Regeringens förslag: Möjligheten att lämna ersättning enligt schablon skall utvidgas till att avse ersättning för samtliga ersättningsberättigade kostnader och förluster.</p>
--

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens lagförslag. I promemorian finns dock även förslag på ändringar i epizootiförordningen. Där föreslås att rätten att lämna ersättning för avlivade djur enligt schablon skall begränsas till stora utbrott samt att ersättning enligt schablon inte skall kunna lämnas för sådan annan inkomstförlust som avses i 15 § första stycket 4 epizootilagen.

Remissinstanserna: De remissinstanser som särskilt yttrat sig över förslaget tillstyrker förslaget att utöka möjligheten att tillämpa schabloner. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* anser dock att rätten att använda sig av schabloner inte bör vara begränsad till större utbrott. Det bör enligt länsstyrelsen vara upp till Jordbruksverket att föreskriva om vid vilka utbrott detta skall gälla. Flera remissinstanser, däribland *Länsstyrelsen i*

Västra Götalands län, LRF och Svenska Ägg efterfrågar ett förtydligande av uttrycket ”större utbrott”. LRF och Svenska Ägg understryker dock vikten av att djurens livvärde beaktas även vid tillämpning av schabloner. Länsstyrelsen i Södermanlands län har vidare vissa lagtekniska synpunkter.

Jordbruksverket uppger att vid ett system där ersättning lämnas utan ansökan kan verket inte veta vilka kostnader eller förluster som uppkommer i det enskilda fallet, varför schabloner kommer att behöva användas för att fastställa ersättning för sanering och produktionsbortfall. LRF anför att tillämpning av schabloner även för andra kostnader än djurvärdet medför minskad administration men att det samtidigt riskerar att slå snett mot enskilda djurägare och menar att det är viktigt att de faktiska kostnaderna så långt möjligt bildar underlag vid slutreglering av ersättning till en drabbad djurägare.

Skälen för regeringens förslag: Ersättningsärenden enligt epizootilagen hanteras normalt enligt principen om individuell prövning. Det finns dock en möjlighet för regeringen eller Jordbruksverket att besluta om tillämpning av schabloner för att fastställa produktionsbortfall och saneringskostnader. Enligt förarbetena till epizootilagen (prop. 1998/99:88 s. 28 f) är syftet med schabloner att få en snabb och enkel hantering av de ersättningsärenden som rör de mest frekventa sjukdomarna. Avsikten är inte att generellt ändra nivån på ersättningen i förhållande till en individuell prövning. Det framgår vidare av propositionen att en djurägare som anser att schablonberäkningen medför en för honom alltför ogynnsam ersättningsnivå kan, enligt allmänna förvaltningsregler, begära en omprövning av ersättningsbeslutet. Vid en sådan omprövning sker en ordinär, individuell prövning.

Det har ännu inte varit aktuellt att tillämpa sådana schabloner men Jordbruksverket bedömer att det vid ett större utbrott av epizootisk sjukdom kommer att bli nödvändigt. Ett förfarande som innebär utbetalning av ersättning utan föregående ansökan förutsätter vidare, såsom Jordbruksverket anför, en ökad användning av schabloner vad avser ersättning för sanering och produktionsbortfall. Såsom LRF anför innebär en tillämpning av schabloner minskad administration men det finns även viss risk för att det kan slå snett mot enskilda djurägare. Variationen bland de svenska djurhållarna är stora varför det kan vara svårt att hitta jämförbara ersättningsfall för fastställandet av schabloner. Detta måste naturligtvis beaktas i den samlade bedömning av om ersättning kan lämnas utan föregående ansökan.

Ersättning för avlivade djur eller djur som dött till följd av biverkning av vaccination eller annan behandling eller för slaktkroppar som har destruerats till följd av EG-bestämmelser baseras på en värdering av djuren eller slaktkropparna. Vid värderingen av ett djur skall hänsyn tas till djurets slaktvärde och till det livvärde djuret kan ha utöver slaktvärdet. Vid uppskattning av livvärdet skall särskilt avseende fästas vid djurets produktionsförmåga, ålder och avelsvärde. Sådana värderingar görs huvudsakligen av värderingsmän som utses av Jordbruksverket efter förslag från länsstyrelsen.

Regeringen bedömer för närvarande att utgångspunkten även i framtiden bör vara att ersättning för avlivade djur normalt bör baseras på individuell prövning. Detta oavsett om Sverige har ett ersättningssystem

som bygger på ansökningar eller på att ersättningen betalas ut på Jordbruksverkets initiativ. Det kan dock finnas skäl att avvika från denna huvudprincip. Exempelvis kan det vid ett större utbrott uppstå brist på värderingsmän, vilket kan leda till att värderingen av varje enskilt avlivat djur inte kan avslutas inom rimlig tid från det att djuret avlivades. I sådana fall bör det vara möjligt att använda sig av schabloner för att få en snabb och enkel hantering av ärenden om ersättning för djur som avlivats eller dött till följd av biverkningar av vaccination eller annan behandling.

Dagens bemyndigande i epizootilagen bör därför utvidgas så att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om schablonisering för samtliga kostnader. Det är inte möjligt att nu förutse storleken och arten av framtida utbrott. Möjligheten att använda schablon bör därför inte begränsas i lag. Regeringen bör dock i epizotiförordningen närmare ange när Jordbruksverket får använda sig av schabloner för att fastställa ersättningen för avlivade djur. Det måste överlämnas till Jordbruksverket att besluta om förutsättningarna för att tillgripa schablonisering föreligger, t.ex. om det är fråga om ett större utbrott. Det förtjänar att anmärkas att andra medlemsstater i Europeiska unionen, som har betalat ersättning till drabbade djurägare baserat på schabloner, har erhållit finansiellt stöd från gemenskapen.

Det bör också anmärkas att en vidgad rätt att besluta om ersättning baserad på schabloner i och för sig även omfattar sådan annan inkomstförlust som avses i 15 § första stycket 4 epizootilagen. Denna ersättningsgrund avser inkomstförluster som inte följer av den verksamhet som djurägaren bedriver. Det som avses är sådan inkomstförlust som uppstår till följd av annat arbete och som inte kan utföras på grund av att ett område har spärrats av. Ett exempel är den förlust som djurägarens familjemedlemmar drabbas av när de på grund av en spärrförklaring inte får lämna fastigheten för att åka till sina arbetsplatser. Sådan inkomstförlust saknar koppling till den verksamhet som djurägaren bedriver och den varierar betydligt från fall till fall. Annan inkomstförlust är således till sin natur sådan att den vanligen inte passar för schablonisering.

8 Övriga frågor

Regeringens förslag: Begreppet skyddsympning skall ersättas med begreppet vaccination.

Epizootilagens ersättningsbestämmelser skall tillämpas för sådana åtgärder som vidtas med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av epizootilagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De fåtal remissinstanser som särskilt har yttrat sig över förslaget att ersätta begreppet skyddsympning med vaccination har inte haft något att invända mot det. Ingen remissinstans har särskilt yttrat sig över förslaget om att ersättningsbestämmelserna skall tillämpas för sådana åtgärder som vidtas med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av epizootilagen.

Skälen för regeringens förslag

Vaccination

I epizootilagen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att besluta om skyddsympning eller annan förebyggande behandling av djur. En djurägare har även rätt till ersättning för djur som har dött till följd av skyddsympning. Med skyddsympning avses en metod att förstärka ett djurs skydd mot ett smittämne genom att utsätta djuret för smittämnet i fråga. Metoden utvecklades för över hundra år sedan och dödsfall till följd av skyddsympning förekom. Skyddsympning är idag ett föråldrat begrepp och en föråldrad metod som har kommit att ersättas av vaccination med kommersiellt framtagna vacciner. Skyddsvaccination med moderna vacciner är både säkrare och effektivare än tidigare skyddsympningar. I sällsynta fall förekommer dock biverkningar som i värsta fall kan leda till att djur dör eller måste avlivas. Regeringen delar bedömningen i promemorian om att det är lämpligt att byta ut det föråldrade begreppet skyddsympning mot begreppet vaccination. Vidare bör det tydliggöras att eventuella dödsfall efter vaccination är en följd av biverkningar.

EG-bestämmelser som kompletteras av epizootilagen

Den 1 juli 2006 trädde lagändringar i epizootilagen i kraft som bl.a. innebär att lagen kompletterar de EG-bestämmelser som har samma syfte som lagen och som faller inom tillämpningsområdet för lagen (prop. 2005/06:128, bet. 2005/06:MJU23, rskr. 2005/06:357). Ett flertal bestämmelser, bl.a. om offentlig kontroll och överklagande, ändrades på så sätt att det tydligt framgår att de görs tillämpliga på de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Regeringen har i Tillkännagivande (2006:1038) om de EG-bestämmelser som kompletteras av epizootilagen (1999:657) gett till känna de bestämmelser i EG:s grundförordningar som kompletteras av epizootilagens bestämmelser. Bland dessa EG-förordningar finns Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati, EGT L 147, 31.5.2001, s. 1 (Celex 32001R0999). Förordningen reglerar bl.a. bekämpning av TSE-sjukdomar. I artiklarna 12 och 13 i förordningen finns bestämmelser om avlivning och destruktion av misstänkt respektive bekräftat smittade djur och djurprodukter. Av artikel 13.4 framgår vidare att ägarna utan dröjsmål skall ersättas för förlusten. Den ersättning som lämnas vid ett misstänkt eller inträffat fall av en TSE-sjukdom utbetalas med stöd av bestämmelserna i epizootilagen. För tydlighets skull bör det dock klarare framgå att lagens ersättningsbestämmelser även är tillämpliga för sådana åtgärder som vidtas med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

9 Konsekvenser

Det huvudsakliga syftet med de föreslagna ändringarna är att försäkra att Sverige även i fortsättningen blir berättigat till stöd från Europeiska gemenskapen vid utbrott av epizootiska sjukdomar. Konsekvensen av att inte ändra ersättningsbestämmelserna är att staten kan gå miste om ersättning från gemenskapen. Förslagen förväntas inte leda till några ökade kostnader för staten eller för andra inblandade aktörer.

De föreslagna ändringarna i epizootilagen innebär vidare att det blir möjligt att helt eller till viss del utbetala ersättning till djurägare vid epizootiska sjukdomar utan föregående ansökan. Ett sådant förfarande skulle innebära en regelförenkling och minska den administrativa bördan för djurägarna. Förslagen innebär även att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande Jordbruksverket, ges möjlighet att besluta om tidsfrister för ansökan. Det finns ingen anledning att befara att ett införande av kortare tidsfrister för ansökan om ersättning, än de sex månader som gäller idag, skulle leda till att någon berörd djurägare går miste om ersättning.

10 Författningskommentar

Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)

8 §

Ändringen i *punkten 5*, som har kommenterats i avsnitt 8, innebär att det föråldrade begreppet skyddssympning bytts ut mot begreppet vaccination. Någon ändring i sak är inte avsedd.

15 §

Ändringarna har kommenterats i avsnitt 8.

I *första stycket* har tillagts att staten även skall kompensera den som har drabbats av förlust på grund av beslut som har meddelats med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

I *första stycket 1* har begreppet ”dör till följd av skyddssympning” bytts ut mot ”dör till följd av biverkning av vaccination”. Någon ändring i sak är inte avsedd.

16 §

Till paragrafen har lagts till att ersättning kan jämkas om den ersättningsberättigade vägrar att rätta sig efter ett beslut som har meddelats med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

17 §

I *punkten 1* har lagts till att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att ersättning inte lämnas för kontrollåtgärder eller förebyggande åtgärder som vidtas med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

I *punkten 3*, som har kommenterats i avsnitt 7, har bemyndigandet att meddela föreskrifter om schabloner utvidgats till att avse ersättning för samtliga ersättningsberättigade kostnader och förluster.

18 §

I *första stycket* har lagts till att den som har deltagit i förebyggande åtgärder eller bekämpning enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen har rätt till ersättning av staten.

19 §

Ändringen innebär att kravet på att ansökan om ersättning skall göras inom sex månader tas bort. Istället bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om ansökan om ersättning och om tidsfrister för sådan ansökan.

Författningsförslag i PM om ändringar av bestämmelserna om ersättning vid smittsamma djursjukdomar

Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)

Härigenom föreskrivs i fråga om epizootilagen (1999:657)
dels att 19 § skall upphöra att gälla
dels att 8 och 15–18 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §³

För att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. slakt eller annan avlivning av djur som är eller misstänks vara smittade eller kan sprida smitta,
2. slakt eller annan avlivning av andra djur,
3. oskadliggörande av döda djur, produkter av djur, andra varor, avfall och annat material som kan sprida smitta,
4. smittrening,
5. skyddsympning eller annan förebyggande behandling av djur,
5. *vaccination* eller annan förebyggande behandling av djur,
6. undersökning av djur och produkter av djur i kontrollsyfte,
7. djurhållning,
8. begränsningar eller andra villkor vad gäller förflyttning av fordon,
9. begränsningar eller andra villkor vad gäller transport eller annan hantering av levande och döda djur, produkter av djur, andra varor, avfall och annat material,
10. registrering eller journalföring av djurtransporter, levande och döda djur, produkter av djur och andra varor, avfall och annat material,
11. dokumentation i fråga om besök på en anläggning där djur hålls,
12. oskadliggörande av skadedjur som sprider smitta,
13. metoder för provtagning och analys,
14. skyldighet att till Jordbruksverket lämna uppgifter som kan ha betydelse för arbetet med att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar,
15. annan åtgärd som skall genomföras till följd av beslut av Europeiska kommissionen eller som annars är nödvändig.

15 §⁴

Staten skall ersätta den som på grund av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen drabbas av

Staten skall ersätta den som på grund av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen *eller på grund av beslut som*

³ Senaste lydelse 2006:810.

⁴ Senaste lydelse 2003:101.

har meddelats med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen drabbas av

1. förlust på grund av att husdjur eller andra än vilt levande djur avlivas eller dör till följd av *skyddsympning* eller annan behandling,

2. kostnader på grund av saneringsåtgärder,

3. produktionsbortfall,

4. annan inkomstförlust än som avses i 3.

Ersättning för produktionsbortfall lämnas med femtio procent av den kostnad eller förlust som bortfallet medför. I övrigt lämnas full ersättning.

Full ersättning för produktionsbortfall lämnas vid utbrott eller vid misstanke om utbrott av sådana särskilt allvarliga epizootiska sjukdomar som anges i föreskrifter meddelade av regeringen.

1. förlust på grund av att husdjur eller andra än vilt levande djur avlivas eller dör till följd av *biverkning av vaccination* eller av annan behandling,

16 §

Ersättning enligt denna lag kan jämkas om den ersättningsberättigade uppsåtligen eller genom vårdslöshet själv har medverkat till kostnaden eller förlusten. Detsamma gäller om den ersättningsberättigade vägrar att rätta sig efter en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Ersättning enligt denna lag kan jämkas om den ersättningsberättigade uppsåtligen eller genom vårdslöshet själv har medverkat till kostnaden eller förlusten. Detsamma gäller om den ersättningsberättigade vägrar att rätta sig efter en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av lagen *eller ett beslut som har meddelats med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.*

17 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att

1. ersättning inte lämnas för kontrollåtgärder eller förebyggande åtgärder som vidtas enligt lagen eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter,

2. till grund för ersättning för sådan förlust eller kostnad som anges i 15 § första stycket 1 eller 2 skall läggas ett visst högsta värde på djur eller annan egendom som skall ersättas,

3. ersättning för *kostnad eller förlust med anledning av saneringsåtgärder eller produktionsbortfall* får lämnas enligt viss angiven schablon.

1. ersättning inte lämnas för kontrollåtgärder eller förebyggande åtgärder som vidtas enligt lagen eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter *eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen,*

3. ersättning får lämnas enligt viss angiven schablon.

18 §

Den som har deltagit i förebyggande åtgärder eller bekämpning enligt denna lag har rätt till ersättning av staten för arbete och tidspillan samt för resa och uppehälle.

Den som har deltagit i förebyggande åtgärder eller bekämpning enligt denna lag *eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen* har rätt till ersättning av staten för arbete och tidspillan samt för resa och uppehälle.

Den som har ställt lokal eller utrustning till förfogande för de ändamål som anges i första stycket har rätt till ersättning av staten för sina kostnader och för förlorad avkastning eller nytta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttranden över PM om ändringar av bestämmelserna om ersättning vid smittsamma djursjukdomar avgetts av Kammarrätten i Jönköping, Kommerskollegium, Statskontoret, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Statens jordbruksverk, Statens veterinärmedicinska anstalt, Veterinära ansvarsnämnden, Livsmedelsekonomiska institutet, Livsmedelsverket, Lantbrukarnas Riksförbund, Svenska Ägg, Svensk Fågel Service AB, Svensk Mjök, Svenska djurhälsovården, Sveriges Veterinärförbund samt Veterinärer i Sverige.

Sveriges lantbruksuniversitet, Sveriges Kommuner och Landsting, Förbundet Sveriges småbrukare, Kött- och charkföretagen, Svenska fåravelsförbundet, Sveriges grisproducenter samt Swedish Meats har avstått från att yttra sig.